

- Miesen, B. (2008). *Zorg om mensen met dementie. Een handleiding voor verzorgenden*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Montagu, A. (1972). *De Tastzin*. Utrecht / Antwerpen: Het Spectrum.
- Norberg, A., E. Melin, en K. Asplund (1986). 'Reactions to music, touch and object presentation in the final stage of dementia: An exploratory study', *International Journal of Nursing Studies* 4, 315-323.
- Polspoel R., K. Cornette, L. Casteur, B. Defreyne, A. Gessler, D. Hooft, en L. Lissnijder (2010). 'Leren uit ervaring. lichamelijke nabijheid in het pastoraat bekeken vanuit enkele casussen', in: G. van Edom (red.), *Lichaam en levensadem. Pastorale zorg voor de hele levende mens*. Antwerpen: Halewijn.
- Reedijk-Boersma, L. (1979). *De aanraking*, Baarn: Ambo.
- Reedijk-Boersma, L. (1994). 'De aanraking in pastoraal contact', in: L. Paeps en M. Robbroeckx (red.), *Met heel mijn lijf. Lichamelijkeheid tussen hebben en zijn*. KBS Den Bosch: Uitgeverij Altiora.
- Rosmalen, E. van (1995). 'Nogmaals aanraking en pastoraat', *Periodiek* 3, 7-8.
- Schippers, J. (2011). Krijg je een hand of neem je hem? *Handelingen. Tijdschrift voor praktische theologie* 3, 54-59.
- Segbroek, F. van (1994). 'De genezingen in het evangelie door aanraking en handoplegging', in: L. Paeps en M. Robbroeckx (red.), *Met heel mijn lijf. Lichamelijkeheid tussen hebben en zijn*. KBS Den Bosch: Altiora.
- Talma, D. (2010). *Het lichaam als verhaal. Haptonomie in het dagelijks leven*. Amsterdam: Artemis & Co.
- Timmermann, M. (2010). *Relationele afstemming. Presentieverrijkte verpleeghuiszorg voor mensen met dementie*. Den Haag: Lemma.
- Uden, R. van (1995). 'Aanraking en pastoraat: Een analyse', *Periodiek* 1, 18-21.
- Verdult, R. (1993). *Dementie: een kindertijd in beeld*. Nijkerk: Uitgeverij Intro.
- Verdult, R. (red.) (1997). *Contact in nabijheid: Snoezelen met ernstig demente mensen*. Leuven: Acco.
- Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen (2002). *Beroepsstandaard voor de geestelijke verzorger in zorginstellingen*.
- Wollants, G. (2009). 'Gewaarzijn van het wisselwerkend veld', in: P. Derkinderen, E. Knijff en S. Meijer (red.), *Praktijkboek gestalt*. Utrecht: De Tijdstroom.

Noten

- 1 In ons literatuuronderzoek is pastorale begeleiding gelijkgesteld aan geestelijke verzorging. Derhalve zijn begrippen als 'pastor' en 'geestelijk verzorger' inwisselbaar.
- 2 Het literatuuronderzoek is uitgevoerd ten behoeve van de masterscriptie 'Aanraken als eerste en laatste taal. Literatuurstudie naar het aanraken van mensen met dementie door geestelijk verzorgers'. Deze is te downloaden via de link: <http://zorgethiek.nu/masteropleiding-zorg-ethiek-en-beleid/scripties-zeb-wall-of-fame>.

Ik geloof

Tim van Iersel

Ik ben graag een geestelijk verzorger met pit en passie! Ik ben gemotiveerd en wil een positieve bijdrage leveren aan de zorg, vanuit mijn mooie vak. Omdat ik geloof in geestelijke verzorging! Dit zijn mijn geloofsartikelen:

Ik geloof in zielzorg

De basis van mijn werk is het contact van ziel tot ziel. Dat merk ik iedere keer als ik met dementerende bewoners in contact kom. Wanneer ik er werkelijk voor hen ben, écht aandachtig, ontstaat er iets. Ik zie het gebeuren, tijdens individueel contact en vooral tijdens kleinschalige kerkdiensten. Ik noem het zielscontact. Dat is de basis. Vanuit die ervaring geloof ik in geestelijke verzorging, als zielzorg.

Ik geloof in kansen

De huidige zorgwereld biedt kansen! Er is steeds meer oog voor de menselijke maat, spiritualiteit, zingeving, een holistisch mensbeeld en welbevinden. De puur medische visie op zorg verliest terrein; kwaliteit van zorg en leven is het sleutelwoord. Dat is toch onze specialiteit? Ik zie kansen! Daar wil ik mij voor inspinnen, met inspiratie en motivatie!

Ik geloof in investeren in zichtbaarheid

Laat je zien, laat je horen! Geestelijke verzorging gebeurt niet enkel achter een gesloten deur, in ondoordringbare vertrouwelijkheid en onzichtbaarheid. Ik wil me laten zien, mijn meerwaarde onder ogen brengen en open zijn over mijn werkzaamheden. Investeren in scholing voor medewerkers, ethisch beleid en participatie in het zorgdossier zijn noodzakelijk.

Ik geloof in samenwerking met management

Managers zijn niet eng, of vijandig, maar zetten lijnen uit. Ik werk graag met hen samen en communiceer open over mijn werk. Positief en proactief meedenken is belangrijk en van waarde. Om goed te communiceren moet je bekende termen uit de geestelijke verzorging vertalen. Soms al te beginnen bij 'geestelijke verzorging'. Dat vertalen is hermeneutiek in optima forma: weer zo'n specialiteit van ons vak, toch?

Ik geloof in wetenschappelijk onderzoek

Ik ben blij met de Commissie Wetenschap van de VGVZ. Het versterkt ons zelfvertrouwen als wetenschappelijk onderzoek steeds weer aantoonde dat ons werk meerwaarde heeft.

Ik geloof in de zorgvrager

Het gaat niet om het behoud van ons vak. Het gaat om de zorgvrager. Daar doe ik het voor.

Geloof jij ook in geestelijke verzorging? Dan roep ik je op om jouw zeven geloofsartikelen te schrijven en te delen: voel je inspiratie en motivatie! Deel ze op Twitter of LinkedIn bijvoorbeeld. Want ik geloof ook in geestelijk verzorgers op sociale media (dat is zeven). *E-mail: tvaniersel@wzh.nl. Twitter: @Tvaniersel.*